

Nummer 6
Juni 1965

DAAD EN GEDACHTE

orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

BIJ ELKE BIJZONDERE HANDELING GAAT
HET DENKEN AAN HET DOEN VOORAF.
BIJ HET HANDELEN VAN KLASSEN OF
MASSA'S BLIJKT DE BETEKENIS VAN
HET HANDELEN PAS ACHTERAF. HIER
GAAT DE DAAD VOORAF AAN HET BE-
GRIP, AAN DE GEDACHTE.

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit VRIJWILLIGE bijdragen

Red. en adm.: Corn. Outshoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

B O M B A R S T T E I N G R O N I N G E R S T R O K A R T O N - I N D U S T R I E

OP WOENSDAG 21 APRIL 1965 barstte de bom in de Groninger strokarton-industrie. Het gebeurde, uiteraard, in Oude Pekela, het centrum van deze bedrijfstak, waar zeven van de in totaal 19 strokartonfabrieken in het noorden des lands gevestigd zijn. Beu van het lange wachten op een beslissing inzake de nieuwe c.a.o. begonnen daar de arbeiders van de fabriek UNION om 3 uur 's middags een "wilde" staking, die zich uitbreidde als een olievlek. Toen donderdag 22 april de zon opging over Westerwolde, Oldambt en Reiderland waren negen grote kartonfabrieken stil gelegd. Nog geen volle 36 uur later waren het er elf en bevonden zich ruim 2500 strokartonarbeiders in felle strijd met patroon en vakbeweging, die opeens, beiden verrast door het zelfstandig optreden der verbitterde werknemers, lang niet zo ver van elkaar af bleken te staan als het gedurende de aan het conflict voorafgaande weken wel had geschieden en die s a m e n de tegenpartij vormden van de stakers.

Weken vóór die 21e april hadden de vakbonden, met het aflopen van de geldige c.a.o. in zicht, bij de directies der strokartonfabrieken vijftien eisen gedeponeerd. Zij bevatten o.a.:

- o een verhoging van het basisloon van 13 cent per uur;
- o een eenmalige uitkering van vijf procent op 1 mei 1965;
- o een bijdrage van 1 procent van de loonsom door de werkgevers, mede ten behoeve van de georganiseerden;
- o een herziening van de rechtspositie der beambten, waardoor deze in dezelfde c.a.o. zouden kunnen worden opgenomen als de handarbeiders.

Met die eisen had het lagere vakbewegingskader zich volkomen akkoord verklaard. De arbeiders hadden tot spoed gemaand; zij wensten, dat de zaak uiterlijk de 12e april zou zijn beslist. De "heren" echter meenden een wens van de arbeiders wel te kunnen veronachtzamen. Pas op donderdag 15 april kwamen de werkgevers bijeen om zich over het voorstellenpakket van de vakbeweging te beraden. In die vergadering formuleerden zij een aantal tegenvoorstellen, die vrijdag 16 april door het hoofdbestuur van de Algemene Bedrijfsgroepen Centrale (A.B.C.) van het N.V.V. als onaanvaardbaar werden gekwalificeerd. Daarop werd besloten de onderhandelingen voort te zetten in een bedrijfsconferentie, die op maandag 26 april in het CJMV-gebouw te stad-Groningen zou worden gehouden.

Inmiddels waren de strokartonarbeiders van Oude Pekela op zaterdag 10 april aan het vergaderen gegaan. Zij lieten toen het kader onverhopen blijken, dat aan de oorspronkelijke voorstellen onverzwaakt moest worden vastgehouden. Zij waren toen al geconfronteerd met het onplezierige feit, dat de leiders van de vakbeweging met hun wens van "een beslissing op de 12e" al evenmin rekening hadden gehouden als de ondernemers. De vakbonden hadden een inwilliging van hun eisen op uiterlijk 15 april verlangd. Daar viel natuurlijk niet veel meer aan te veranderen. Maar nu dat eenmaal geschied was, wilden de arbeiders, dat bij het uitblijven van een beslissing op die datum, de nodige stappen zouden worden ondernomen, die er toe zouden kunnen leiden, dat de eisen tóch gerealiseerd zouden worden.

De arbeiders van de strokartonfabriek CERES in Oude Pekela formuleerden hun standpunt nog iets duidelijker en scherper. Zij verklaarden onomwonden, dat men desnoods door staking de eisen ingewilligd moest trachten te krijgen en zij machtigden hun bestuurders bij voorbaat de stakingskassen open te stellen. Dat was wel héél iets anders dan een verdaging van het overleg tot de 26e, waartoe de vakbonden besloten, overigens zonder de strokartonarbeiders van hun besluit in kennis te stellen. "Men wachtte", schreef het "Nieuwsblad van het Noorden" op donderdag 22 april, "in Oude Pekela op een sein van het hoofdbestuur van de ABC of op het aannemen van de voorstellen door de werkgevers. Men hoorde niets..."

Op vrijdag 16 april heerste er in de Pekelder strokartonfabriek UNION een gespannen sfeer. De spanning steeg naarmate de berichten langer uitbleven. Op de bewuste woensdag van de 21ste kwam 't hier 's middags het eerste tot een uitbarsting.

ALS EEN LOPEND VUURTJE

Diezelfde dag nog verbreidde de actie in de strokarton-industrie zich als een lopend vuurtje door het met conflictstof opgehoopte Oude Pekela. Om kwart over drie, vijftien minuten nadat op de UNION de z.g. schuiven dicht gingen en de machines stopten lag ook de fabriek BRITTANNIA plat. Daarop volgden de bedrijven ERICA en ALBION. Om half acht 's avonds ging het personeel van FREE & CO in sta-

TOCH MAAR OP GEWAAGD

TIJDENS de staking van de arbeiders in de Groninger strokartonindustrie, heeft de directie van een der betrokken fabrieken, het bedrijf DE VRIJHEID in Veendam op een gegeven moment aan een verslaggever van de "Winschoter Courant", die zich op de hoogte wilde stellen van de feitelijke situatie, alle inlichtingen geweigerd. De directie stelde zich op het standpunt, dat publikaties over de stakingen bij de strokartonfabrieken aan de zaak van de werknemers geen goed konden doen.

De bezorgdheid van de directie van DE VRIJHEID voor de zaak van de arbeiders is werkelijk hartroerend. Wij zijn echter zo vrij er net precies een andere mening op na te houden dan zij. Naar onze overtuig-

ging is er weinig, dat voor de arbeiderszaak juist van zoveel betekenis is als uitgebreide informatie, die het mogelijk maakt over acties, die er geweest zijn, over een strijd, die er gevoerd is, zich een opinie te vormen en daarover van gedachten te wisselen. Gedachtenwisseling over het eigen handelen is altijd nog datgene, wat het inzicht in de betekenis van wat geschiedde het best kan helpen verdiepen. De goede raad van de genoemde directie ten spijt, hebben wij dan ook aan de staking in het Groningerland bijzonder veel aandacht besteed. Dat men het ons bij DE VRIJHEID niet al te euvel duiden. Wij hebben er nu eenmaal niet zo'n groot vertrouwen in, wanneer de vos de passie preekt. Vandaar dat wij 't er toch maar op gewaagd hebben.

king en om tien uur 's avonds verklaarde de nachtploeg van de CERES zich solidair met de stakende makkers. Om 1 uur in de nacht raakte, als laatste fabriek in Oude Pekela, ook het bedrijf van DE KROON bij de strijd betrokken. Nog eer het morgen werd was de staking eveneens een feit bij de strokartonfabriek REIDERLAND in Winschoten. Eerder reeds - tussen 3 en 4 uur woensdagmiddag - verliet de dagploeg het bedrijf van DE EENDRACHT in Appingedam.

In de nacht van donderdag 22 op vrijdag 23 april nam de staking in omvang toe. Ook de arbeiders van de strokartonfabriek DE DOLLARD te Nieuweschans legden de arbeid neer. In de loop van vrijdag de 23e volgden de personeelen van DE VRIJHEID in Veendam en van SCHOLTEN n.v. in Hoogezand-Sappemeer hun voorbeeld. Op zaterdag 24 april tenslotte ontving het stakingsfront nog versterking, doordat ook bij de n.v. BEUKEMA EN CO. in Hoogezand-Sappemeer het werk werd neergelegd. Dertien van de negentien strokartonfabrieken in het Groninger land waren bij de strijd betrokken.

BONDEN CONTRA STAKERS

STAKERS CONTRA BONDEN

DEZE STAKING in de Groninger strokarton-industrie werd allereerst gekenmerkt door een even duidelijke als opvallend scherpe tegenstelling tussen de arbeiders en de bonden. De laatste namen niet alleen een volstrekt afwijzend standpunt in - gelijk zij bij iedere zelfstandige actie der arbeiders plegen te doen - maar hun bezoldigde vertegenwoordigers ondernamen ook voortdurend pogingen om bij de diverse fabriekspoorten de daar saamgeschoolde stakers tot werkhervatting te bewegen en tenslotte zetten zij de arbeiders het mes op de keel (en in de rug) door mee te delen, dat het gesprek met de werkgevers, voor maandag 26 april in de stad Groningen vastgesteld, géén doorgang zou vinden en dat het overleg over de c.a.o. pas zou worden hervat, wanneer de "wilde" actie tot het verleden zou behoren.

Het desbetreffend communiqué verscheen kort na het middernachtelijk uur van vrijdag de 23e april. Het maakte melding van een gemeenschappelijk overleg tussen vakbeweging en ondernemerdom in de loop van die vrijdagavond en droeg er kennelijk de sporen van het resultaat van dat overleg te zijn. Sommige dagbladen - maar niet die, welke in Oostelijk Groningen verschijnen - onthulden, dat het een gemeenschappelijk communiqué van vakbonden en patroons was. Hoe het zij: in ieder geval was door het blote feit van dat overhaaste gesprek bewezen, dat toen het er om ging de strijdende arbeiders een slag toe te brengen, de vakbondsleiders en de ondernemers elkaar opeens héél wat sneller wisten te vinden dan toen het er om ging een nieuw contract op te stellen.

De arbeiders van hun kant lieten hun ongenoegen over de handelwijze der organisaties, hun wantrouwen in haar beleid, hun woede over de geringschatting, waarmee ze door "hun" bestuurders behandeld werden, minstens zo duidelijk blijken als de organisaties blijk gaven van hun afkeer van de strijd.

Sterker nog: in enkele vergaderingen, die tijdens de duur van de staking werden gehouden - in "Rehoboth" in Appingedam; in "Concordia" te Oude Pekela - namen de arbeiders ten opzichte van de bonden een duidelijk vijandige houding aan en zij gingen hun eigen weg, een andere weg dan die, welke de hun op dat moment volkomen vreemd geworden vakbeweging tevergeefs voor hen trachtte uit te stippelen.

HOONGELACH EN GEJOEL

IN DE PROVINCIE GRONINGEN verschijnende dagbladen als de "Winschoter Courant" en het "Nieuwsblad van het Noorden" hebben in hun opvallend uitvoerige en vrij objectieve verslagen van de staking de scherpe tegenstelling tussen bonden enerzijds en arbeiders anderzijds, duidelijk doen uitkomen.

De "Winschoter Courant" beschrijft in zijn editie van vrijdag 23 april het verloop van een rumoerige vergadering, die in de morgen van donderdag 22 april, dus daags na het uitbreken van de staking, in "Concordia" te Oude Pekela werd gehouden. Ongeveer zevenhonderd arbeiders, waaronder ook vele stakers van REIDERLAND en EENDRACHT, hoorden plaatselijke bestuurders van de Algemene Bedrijfsgroepen Centrale en St. Willibrordus het advies geven om terstond aan het werk te gaan. "De stakers", aldus de "Winschoter Courant", "hoorden de sprekers aan met hoongelach en gejoel." Het blad vervolgt:

"Een moment leek het er zelfs op, dat het op een grote vechtpartij zou uitdraaien. Een staker drong namelijk het toneel op om zijn misnoegen over de houding van de vakbonden kenbaar te maken. De heer K. Orsel (voorzitter van de afdeling Oude Pekela van het N.V.V.) verwijderde deze demonstrant echter. Toegeschoten stakers uit de zaal kwamen toen niet meer aan bod de staker te ontzetten. Na deze vergadering bleven de stakers in of voor "Concordia" bijeen. Allen waren zeer ontstemd, dat geen enkele districts- of hoofdbestuurder aanwezig was. Zonder dat iemand daartoe een teken gaf, dromden allen een ogenblik later weer de zaal binnen. Toen werd besloten - de plaatselijke vakbondsbestuurders waren niet (meer) aanwezig - dat men zou blijven staken."

GEEN GREEP MEER OP DE LEDEN

HET "NIEUWSBLAD van het Noorden" berichtte over dezelfde vergadering:

"Afdelingsvoorzitter K. Orsel had op zijn mensen geen enkel houvast meer..."

Deze krant legde ook het oor te luisteren bij heftige woordenwisselingen voor de fabriekspoorten.

"Afdelingsbestuurders deden alle moeite de mensen te bewegen aan het werk te gaan, maar men sprak tegen dovemansoren. "De bond laat ons in ons hemd staan" was een veelgehoorde opmerking. Nageenoe iedereen vroeg zich af waarom de besprekingen rond de nieuwe c.a.o. zo lang moeten duren. "Ze weten onze wensen... waarom moet de zaak dan zo getraineed worden?".. "We willen weten waar we aan toe zijn" zei een van de jongeren."

De bewuste verslaggever concludeerde:

"Vast staat wel dat de afdelingsbestuurders totaal geen zeggenschap meer hebben over hun leden."

HECHTE EENHEID DER STAKENDEN

DE STAKERS in de Groninger strokarton-industrie gingen niet alleen hun eigen weg, zij gingen die ook hand in hand en schouder aan schouder, ongeacht hun levensovertuiging, ongeacht of zij modern-, rooms katholiek-, christelijk-, dan wel in het geheel niet georganiseerd waren. Hun zelfstandig optreden, los van en tegen de wil der organisaties in, betekende tegelijkertijd, dat zij een hechte eenheid in de strijd tot stand brachten, die bij een vakbondsactie, zelfs bij een actie der samenwerkende vakorganisaties, eenvoudig ónmogelijk zou zijn geweest. Niet als leden van N.V.V., N.K.V. of C.N.V. stonden zij in de strijd, maar doodsimpel als arbeiders van de strokartonfabrieken. Voor hen was dat een vanzelfsprekende en normale zaak. Maar voor de bestuurders niet. Die bestuurders hebben dan ook enkele pogingen ondernomen om de ongeorganiseerde bokken te scheiden van de georganiseerde schapen. Waren die pogingen gelukt, zouden de bestuurders in de vergaderingen alleen te maken hebben gehad met hun eigen vertrouwd volkje, waar zij nu eenmaal - hun praktisch optreden ten spijt - een grotere autoriteit genieten

dan temidden van vele vreemde gezichten, wellicht - er is natuurlijk niemand, die het precies vertellen kan - was hun overwicht dan groter geweest, misschien, vast staat het nog geenszins, zouden hun overredingskunsten dan meer succes hebben gehad. Maar men zal het nooit weten, want de stakers hebben zich niet in verschillende groepen laten opsplitsen.

De eerste poging daartoe geschiedde al terstond na het uitbreken van de strijd tijdens de vergadering van donderdagmorgen 22 april in "Concordia" in Oude Pekela en zij was afkomstig van de NVV-bestuurder Orsel. Hij verzocht namelijk, zodra hij zijn plaats op het podium had ingenomen, of de ón-georganiseerden de zaal wilden verlaten.

"Het verzoek", zo berichtte de "Winschoter Courant" van 23 april, "viel bij de meeste aanwezigen niet in goede aarde. Niemand verliet dan ook de zaal." Bij een tweede vergadering in "Concordia", op vrijdag 23 april, deed zich een soortgelijke situatie voor. Het "Nieuwsblad van het Noorden" schreef hierover op zaterdag 24 april:

"Deze bijeenkomst was belegd op verzoek van de in de A.B.C. georganiseerde stakers, waarbij men dan met het afdelingsbestuur en eventueel een districtsbestuurder de zaken nog eens zou doornemen. Het was dus zuiver een aangelegenheid van de A.B.C. De stakenden waren echter van mening, dat alle stakers, hoe ook georganiseerd of helemaal niet in vakverenigingsverband opgenomen, toegang zouden moeten hebben. Het afdelingsbestuur wenste dit niet, maar gaf later toe. Toen stroomde het gebouw vol. Ruim anderhalf uur werd van de zijde van het afdelingsbestuur opening van zaken gegeven en geantwoord op vragen van de stakers. Het afdelingsbestuur kon echter maar één advies geven: ga weer aan het werk. Op dat moment wendden de stakers zich weer van de bonden af."

ARMZALIGE ARGUMENTEN

DE ARGUMENTEN, waarmee de bondsbestuurders de strokartonarbeiders tot werkhervatting zochten te bewegen waren buitengewoon armzalig. Als zodanig zouden ze nauwelijks het vermelden waard zijn, ware het niet, dat ze behalve de poverheid der bureaucraten ook nog hun doortraptheid demonstrieren. De Groninger staking namelijk, heeft nog weer eens duidelijk laten zien, dat de vakbondsvertegenwoordigers niet voor de grofste leugens of de belachelijkste gewichtigdoenerij terugschrikken, wanneer het er om gaat de strijd van de arbeiders te breken.

De heer Orsel deelde namelijk op donderdag 22 april in de in "Concordia" te Oude Pekela gehouden vergadering mee, dat "de vakbonden om tactische redenen nog drie dagen nodig hebben om te beraadslagen" (geciteerd uit de "Winschoter Courant" van 23 april). Wij aarzelen niet een dergelijke bewering ronduit flauwe kul te noemen. Er was geen sprake van beraadslagen in de drie dagen, die verstrijken zouden tot aan maandag 26 april, de dag, dat men de werkgeversafgevaardigden in het overleg ontmoeten zou in het CJMV-gebouw in Groningen. Er stond géén eerdere ontmoeting op het programma, er was geen sprake van, dat de bonden in telkens nieuwe besprekingen "tactisch" manoeuvreren moesten. De heer Orsel deed het alleen maar zo voorkomen.

De heer Orsel zei eigenlijk tegen de stakers zoveel als: Kijk eens, wij zijn samen met de ondernemers bezig een fijne C.A.O. uit te broeden. Je kunt ons vergelijken met een broedende kip. En een broedende kip mag je niet storen. Die staking die jullie begonnen zijn, dat is een storing en daarom handelen jullie onjuist en dienen jullie zo spoedig mogelijk weer aan het werk te gaan. Hij sprak daarmee in gelijke geest als de ABC-districtbestuurder A. Langebeek gedaan had op de woensdagavond dat de staking was uitgebroken.

Maar de heer Orsel zou zichzelf hóógstens met een kip zonder kop hebben kunnen vergelijken, niet met een kip, die aan het broeden was. Er werd niet gebroed. Dat zou pas maandag 26 april geschieden! Dat wisten de arbeiders opperbest. In tegenstelling tot de heer Orsel echter twijfelden ze er hard aan of dat broeden ook zonder meer tot resultaat zou leiden. "Als we nu weer de fabriek ingaan, dan is er maandag nog geen arbeidsovereenkomst", verklaarden ze in antwoord op zijn betoog. Vandaar dat ze die donderdagmorgen in "Concordia", nadat de bondsbestuurders de zaal verlaten hadden, het besluit namen om dóór te staken.

VAN BEDRIJF NAAR BEDRIJF

VAN HET EERSTE ogenblik af hebben de arbeiders in de Groninger strokarton-industrie blijk gegeven van een grote strijd lust en van een helder inzicht in hetgeen hun te doen stond. Ze beseften ten volle, dat in hun aantal hun kracht gelegen was. Van meet af aan zijn ze er daarom op uit geweest aan hun actie de grootst mogelijke uitbreiding te geven. Ze zochten dat te bereiken met het middel, dat naar de ervaring geleerd heeft, doeltreffender is dan welk ander middel ook. Ze trokken als stakers van bedrijf naar bedrijf om de nog aan het werk zijnden van hun actie te verwittigen of om de werkwilligen te bewegen zich alsnog bij hen aan te sluiten.

Direct al bij het begin van de strijd - op donderdag 22 april, de eerste volle stakingsdag - verzamelden zich grote groepen stakers voor de diverse strokarton-fabrieken waar nog gewerkt werd om de onderkruipers te beletten om twee uur 's middags aan de slag te gaan. Men trok ook naar Veendam om een beroep op de solidariteit van het personeel van de VRIJHEID te doen, men begaf zich eveneens, in de avonden, naar het bedrijf DE TOEKOMST in Scheemda en naar DE DOLLARD in Nieuweschans.

DE WEG GEBLOKKEERD

IN APPINGEDAM kwam de doeltreffendheid van hun methode al bijzonder duidelijk aan het licht. Het leek er daar donderdag 22 april namelijk op, of de arbeiders van DE EENDRACHT, die zich de voorgaande middag in de gelederen van de stakers hadden geschaard, om 10 uur 's avonds weer aan het werk zouden gaan. Het "Nieuwsblad van het Noorden" schreef hierover (op vrijdag 23 april):

"Een groep van ongeveer zestig stakers uit Oude Pekela, die zich in personenauto's en in een bus snel naar Appingedam verplaatsten, hebben er omstreeks 10 uur gisteravond bij DE EENDRACHT in belangrijke mate toe bijgedragen dat de nachtploeg van dit bedrijf niet weer aan het werk ging. Eerder op de dag bleek dat er hier een tamelijk grote groep werknemers bereid was het werk te hervatten. Dit was de aanleiding voor de mannen uit Pekela, waarbij zich ook stakers van REIDERLAND (te Winschoten) hadden gevoegd, 's avonds naar deze fabriek te gaan.

Het stakend personeel van DE EENDRACHT was 's middags omstreeks 1 uur op 'n nabij de fabriek gelegen grasveld bijeen gekomen om over het al dan niet hervatten van het werk te vergaderen. Toen gingen er al veel stemmen op de staking te beëindigen. Voorstanders van de staking slaagden er echter in de werkwilligen tot andere gedachten te brengen. Dat gebeurde vooral toen enkele stakers uit Appingedam contact opnamen met Oude Pekela en men omtrent het voortzetten van de staking daar vernam.

Kort na 2 uur kwam districtsbestuurder A. Langebeek van de ABC... Hij herhaalde het advies het werk te hervatten... De mannen die gisteravond uit Oude Pekela kwamen gingen op de toegangsweg naar DE EENDRACHT staan.... Op een gegeven ogenblik werd de hele weg geblokkeerd..."

De "Winschoter Courant" vermeldt in zijn verslag van dezelfde gebeurtenissen, dat zij de werkwilligen uitjouwden, die om 10 uur huiswaarts keerden en dat ze de werkwilligen uitjouwden, die op weg naar de fabriek waren. Het gevolg was, dat om kwart over tien de meeste personeelsleden van DE EENDRACHT huiswaarts keerden. Enkelen slechts gingen de fabriek binnen. Hun aantal was echter zó gering, dat de "Winschoter Courant" (van 23 april) de pogingen tot werkhervatting ronduit "mislukt noemt.

Op zaterdag 24 april schreef de "Winschoter Courant" dat er de voorafgaande vrijdag bij DE EENDRACHT in Appingedam minder werkwilligen waren geweest dan op donderdag. Het blad voegde daar een interessante mededeling aan toe. Het berichtte namelijk, dat de directie van DE EENDRACHT aan de plaatselijke vakbondsbestuurders had laten weten, dat zij het hun niet kwalijk zou nemen, indien zij er bij de stakers niet langer sterk op zouden aandringen het werk te hervatten. De directie deed dit - aldus de "Winschoter Courant" - omdat de vakbondsbestuurders van het begin af aan duidelijk tot uitdrukking brachten, dat er niet gestaakt mocht worden en aandrang uitoefenden het werk direct te hervatten. Het succes van de stakers bracht derhalve de directie ertoe een boodschap aan de vakbonden te sturen in de geest van: "Jongens, laat maar zitten..." Wil men nóg duidelijker geïllustreerd zien, wie nu feitelijk de baas van de vakbeweging zijn?

WISSELEND RESULTAAT

NIET ALTIJD, natuurlijk, boekten de strijdende arbeiders zo'n groot succes als bij DE EENDRACHT. Zij hebben hun actie met wisselend resultaat gevoerd. Donderdag 22 april bijvoorbeeld begaven zich ook vijftig stakers uit Oude Pekela naar DE VRIJHEID in Veendam. Ze kregen daar aanvankelijk nul op het rekest. Maar gelijk we reeds vermeldden hebben de arbeiders van de Veendamse strokartonfabriek zich een dag later, vrijdag 23 april, toch wel degelijk bij de staking aangesloten.

In Stadskanaal leden de stakers een nederlaag. Ze kwamen daar vrijdag 23 april omstreeks tien uur 's avonds voor de poorten van de fabriek ONS BELANG, per autobus, waar ze aanvankelijk resultaat boekten. De arbeiders van die strokartonfabriek verklaarden zich bereid zich solidair met de stakers te verklaren. Maar niet alleen de arbeiders uit Oude Pekela waren hier actief, ook de districtsbestuurder J. v.d. Laan was bij dit bedrijf op het oorlogspad, als stakingsbreker natuurlijk. En hij won het pleit. Nadat hij de Stadskanalers twee uur lang had bewerkt, kwamen zij op hun besluit om te gaan staken terug.

De stakers echter bereikten hun doel weer wél in Hoogezand-Sappemeer. De uitbreiding van de staking tot het bedrijf van SCHOLTEN n.v. in deze plaats was te danken aan de overredingskracht, die uitging van hun gezamenlijk verschijnen voor de fabriekspoorten.

HET HOOGTEPUNT

OP VRIJDAG 23 april bereikte de staking bij de Groninger strokartonfabrieken haar hoogtepunt. In de morgenuren van die dag werd, naar onze lezers al weten, ten tweeden male een vergadering gehouden in "Concordia". Het was de bijeenkomst, waartoe, tegen de wens der bestuurders in, ook de on-georganiseerden toegang kregen. Had het aanvankelijk verzet der bestuurders tegen hun aanwezigheid de gemoeieren al opgezweept, in de loop van de vergadering werd de sfeer voortdurend roeriger, zeker toen de heer Orsel opnieuw geen bevredigend antwoord bleek te kunnen geven op gestelde vragen. Wat de arbeiders bovendien in hoge mate prikkelde en ergerde, was het feit, dat er geen districts of hoofdbestuurder te bekennen viel. Vlak voor het begin van de bijeenkomst was de heer Van der Laan nog in dit gebouw in Oude Pekela gesignaleerd. Maar toen de vergadering begon was hij er niet. Hij zou, zo heette het, niet in het bijzijn van ongeorganiseerden hebben willen spreken. De unieke kans om hen nu eens de voordelen van het vakbondslichaam-

schap duidelijk te maken liet hij maar liever lopen. Waarschijnlijk zag hij er geen brood (voor de organisatie) in.

Inplaats van de uitgeknepen districtsbestuurder voerde wederom de heer Orsel het woord. Precies 24 uur tevoren had hij de stakers tot werkhervatting aangemaand en hen verteld, dat hij voorspellen kon, dat alle eisen zonder meer zouden worden gerealiseerd. Nu tapte hij uit een ander vaatje. Hij spoorde niet meer openlijk tot het beëindigen van de staking aan en hij zei ook, dat wanneer de werkgevers maandag de eisen (welker realisering hij de vorige dag verzekerde) niet mochten aannemen, de vakbonden achter een staking zouden staan.

Vanuit de zaal werd er op aangedrongen meteen maar een stakingscommissie te benoemen met twee stakers van iedere fabriek. Toen de heer Orsel stelde, dat dit een motie van wantrouwen jegens de vakbonden betekende, ging er een groot gejoel op. Eén van de stakers riep, dat inwilliging van de eisen heus niet aan de vakbeweging te danken zou zijn, maar aan de staking. De heer Orsel werd boos en wilde de zaal verlaten, maar hij werd tegengehouden. Even later echter sommeerden de aanwezigen, het gepraat met de heer Orsel moe, het bestuur om heen te gaan. Ze wisten het nu wel. Ze zouden het ook wel geweten hebben, indien de heer Orsel er niet nog eens de nadruk op had gevestigd, dat het hoofdbestuur het niet nodig vond om commentaar te leveren. Zij leverden daarop hun eigen commentaar. Niet met woorden, maar met daden.

Buiten tegenwoordigheid der bestuurders namen de arbeiders het besluit om de staking voort te zetten en opnieuw voor de fabrieken te gaan posten. Zij stelden ook een permanente telefoonwacht in, zodat de stakers uit de diverse plaatsen in het Groninger land voortdurend voeling met elkaar konden houden. Krachtiger dan tevoren nog gordden zij zich tot actie aan. De staking breidde zich die dag verder uit. De zaak van de strokartonarbeiders scheen er gunstig voor te staan..... Toen kwam, even na middernacht van diezelfde dag, het bericht, dat de bedrijfsconferentie in Groningen niet zou doorgaan als de staking niet werd opgeheven. Eerst aan het werk en dan pas overleg, was de boodschap van de vakbeweging, die de arbeiders tot iedere prijs onder het juk door wilde hebben.

NAAR HET EINDE

VAN HET BEGIN af aan waren er onder de Groninger strokartonarbeiders stemmen opgegaan, dat de staking tot en met maandag zou moeten duren. Men had een vuist gemaakt en wilde die blijven tonen tot en met de dag van het overleg teneinde op die wijze druk uit te oefenen op de onderhandelaars. Het communiqué van de vakbeweging ontnam aan dat plan de bodem. Als het overleg tot sint juttemis werd uitgesteld dan zou men, om het toch ten uitvoer te brengen, ook tot sint juttemis moeten staken. Uiteraard ontbraken de stakers, die niet door de bonden geruggesteund werden, daarvoor de benodigde geldmiddelen. De vakbeweging had het zwaarst mogelijke geschut gericht op wat bij de "wilde" staking in de strokartonindustrie - en uiteraard bij iedere "wilde" staking - de zwakste stee vormde. En zo wonnen de vakbonden - met het smerigst offensief, dat men zich denken kan - tenslotte toch nog het pleit.

Overigens hebben de stakende strokartonarbeiders zich niet zonder slag of stoot gewonnen gegeven. Heel de op de boodschap der vakbonden volgende zaterdag hebben zij in alle plaatsen waar de staking een feit was, intensief vergaderd. Op het parkeerterrein van het gemeentelijk sportcomplex in Oude Pekela hielden zij zaterdagmiddag een grote openluchtbijeenkomst, die door vele stakers uit andere plaatsen werd bijgewoond. Maar tenslotte zag men, na diepgaand overleg, geen andere weg dan die, welke terug naar de fabrieken voerde. En uiteindelijk besloot men die onder protest te gaan. Maandagmorgen om zes uur trokken de niet in open gevecht verslagen stoeten de zeven strokartonfabrieken van Pekela, de fabriek REIDERLAND in Winschoten, DE DOLLARD in Nieuweschans, de EENDRACHT in Appingedam, DE VRIJHEID in Veendam en alle overige plat gelegde bedrijven weer binnen.

WIE ZIJN DE PARASieten?

ONGEORGANISEERDEN, dat wil zeggen zij, die niet bij de een of andere vakbond aangesloten zijn, werden en worden door de vakbeweging herhaaldelijk uitgekreten voor parasieten en profiteurs. Zonder dat zij enig offer brengen, zo zegt men, trekken zij de voordelen van de verbeteringen, die door de activiteiten van de vakbeweging zijn bereikt. Wij hebben de bewering onlangs nog aangetroffen in "De Vakbeweging", het kaderblad van het N.V.V. van 27 april 1965.

Wij vragen: welke verbeteringen en welke activiteiten? Bedoelt het N.V.V. en bedoelt de vakbeweging in 't algemeen het tot stand komen van loonsverhogingen zoals onlangs in de metaalsector werden toegekend op de basis van het zogenaamde Rotterdamse loonakkoord? Dat akkoord kwam niet tot stand dank zij de activiteiten van de vakbeweging, het werd bereikt, niettegenstaande het feit, dat de vakbeweging ruim tien maanden en langer een opmerkelijk gebrek aan activiteit aan de dag gelegd had, dank zij de strijdlust van de arbeiders van de grote scheepswerven. Niet door de vakbonden werd het Rotterdamse loonakkoord uit het vuur gesleept, het was de vrucht van een staking, een staking, waaraan de ongeorganiseerde arbeiders broederlijk samen met hun georganiseerde collega's deelnamen, maar waarvan de vakbeweging zich distancieerde en waar zij zich vierkant tegen verklaarde.

De vakbeweging verscheen slechts ten tonele om van de door haar afgekeurde staking de rijpe vruchten te plukken. Zij was een tegenstandster van de strijd. Maar zij was er tuk op van die strijd in die zin te profiteren, dat zij het resultaat ervan als haar werk aan de arbeiders presenteerde.

Letten wij ook op de staking in de Groninger strokarton-industrie. Daarbij hebben de ongeorganiseerden schouder aan schouder gevochten met hun makkers, die wél georganiseerd waren. Die strijd betekende voor hen een offer. Een veel groter en veel zwaarder

offer dan de georganiseerden brachten. Die georganiseerden hebben de stakingsdagen betaald gekregen; de ongeorganiseerden niet. Dat was iets, dat van te voren wel te voorzien was. Het was een gang van zaken, zoals die bij ontelbare "wilde" stakingen zich voorgedaan heeft. Ondanks die praktijk zijn de ongeorganiseerde strokartonarbeiders niet voor een offer teruggeschrokken. Zij staakten, ook al weigerde de vakbeweging om de kassen open te gooien, zij staakten zoals duizenden en duizenden ongeorganiseerden voor hen gestaakt hebben en zoals vele duizenden na hen zullen staken, ook al weigerde de vakbeweging enige financiële steun en ook al zal zij financiële steun aan het zelfstandig optreden der arbeiders blijven weigeren.

Niet de vakbeweging was en is in al dit soort gevallen tot offers bereid, maar de ongeorganiseerde arbeiders zijn het. De vakbondsbestuurders, gelijk bijvoorbeeld die in Groningen, die pas na zulke stakingen "handelbare" ondernemers tegenover zich vinden, die, gelijk in Groningen, pas na zo'n staking "activiteiten" ontwikkelen - en lang niet altijd "activiteiten", die door de arbeiders gewaardeerd werden - weten dan ná zo'n staking zogenaamd "iets te bereiken".

Wij vragen: wie zijn nu eigenlijk de parasieten en de profiteurs: de ongeorganiseerden of de vakbonden? Voor wie let op de feiten is het antwoord bepaald niet moeilijk.

=====

DAAD EN GEDACHTE

WORDT in onze vrije tijd geheel door ons zelf vervaardigd. We verdienen daaraan niets. Integendeel, het kost ons tijd en geld. Dit hebben wij er echter graag voor over. Toch stellen we medewerking van onze lezers zeer op prijs. Steunt ons door het zenden van knipsels, artikelen en/of FINANCIËLE bijdragen. U zou uw tijd en geld slechter kunnen besteden. Mogen wij op u rekenen? Bij voorbaat dank.

BESCHOUWINGEN OVER GELD EN GOUD.

4

Waar prof. Pen mee zit is het vraagstuk van de steeds veranderende geld-hoeveelheid in circulatie, die wekelijks in een staat van de Nederlandse Bank bekend wordt gemaakt en over het algemeen in stijgende richting gaat. Waar komt die vermeerdering vandaan? Daar deze een onloochenbaar feit is, en er zelfs een vermeerdering moet plaatsvinden, daar de goederen zich steeds vermeerderen, is voor óns de vraag: hoe past het geld zich aan bij de steeds groter wordende rijkdom aan producten? Want zou het geld in circulatie, of geld dat kan circuleren constant blijven, dan zouden bij een vermeerdering der goederen de prijzen dalen en wel zodanig, dat de ondernemer waarschijnlijk geen winst zou kunnen maken. Nu zoekt prof. Pen, of eigenlijk zijn leermeester Keynes, de oplossing in de techniek van het geldverkeer, van de geldcirculatie, en komt zodoende tot de vreemde conclusie, dat een bepaald geld geen geld is, maar het toch weer wordt als je het uitleent.

Voordat wij onze eigen visie geven, die uitgaat van de warenproductie en circulatie, zullen wij ons eerst moeten bezighouden met de vreemde opvatting over geld, dat geen geld is, althans door "de economen" niet als zodanig wordt erkend. Dat is dan het geld, dat gestort is door rekeninghouders, en nu terecht komt in de brandkast van de bankier. Als dit de normale en algemene gang van zaken was, als er verder niets met dat geld plaats vond, dan vragen wij ons af: waarvan betaalt de girobank zijn personeel en bestrijdt hij zijn verdere kosten? De zaak is, dat door het overschrijven der bedragen in plaats van de werkelijke geldoverdracht het ingebrachte geld zich bij de girobank ophoopt, zou ophopen, indien de bank zo dom was het niet te beleggen. Dit slaat prof. Pen en zijn leermeester Keynes blijkbaar over. Hoe kan men ook "niet-echt" geld beleggen? Maar deze belegging hadden de bankiers nu juist op het oog. Zij zijn namelijk geen filantropen.

Dat geld, dat zich in de giro-, deposito- en spaarbanken heeft opgehoopt, is het geld dat zich anders zou hebben bevonden in de honderdduizenden zakken van de huidige rekeninghouders. De hoeveelheid geld die kan circuleren is met geen cent toegenomen. Wél is de mogelijkheid om dit braakliggende geld te beleggen vergroot. In de zakken van de rekeninghouders ligt het braak. Door de opeenhoping en belegging is er echter geen enkel biljet, geen cent aan de in omloop zijnde massa toegevoegd.

Het geld dat in de brandkast van de bank is terecht gekomen, is maar een fractie van de gelden die hem zijn toegevloeid. Het overgrote deel daarvan is belegd. Bij het openen van een rekening (het verschaffen van een lening) waarbij een bepaald bedrag in 't crediet van iemands rekening wordt geboekt, wordt dit natuurlijk van "het geld in de brandkast" afgeboekt, en van geld fabriceren is geen sprake. Het openen van een rekening voor een geldnemer, is hetzelfde als geld beleggen. Heeft de bankier geld belegd tegen een lage rente, bij openbare instellingen b.v. en krijgt hij aanvragen van soliede particulieren, die een hogere rente betalen, dan zal hij trachten geld te onttrekken aan de ene sfeer om het te gebruiken in de andere. Zou hij dat niet zo doen, zou hij geld gaan "fabriceren", dan geloven wij dat hem dat in aanraking met de strafrechter zou brengen. Hoe lost men deze kwestie dan op? Want vermeerderen en soms verminderen, dóet de hoeveelheid circulerend geld.

Op de vraag: hoe neemt de geldvoorraad toe?, verwijst men wel, zegt prof. Pen, naar het ontstaan van het giraal geld. Dit antwoord vinden de economen wel logisch, gaat hij verder, maar zij aanvaarden het niet, (wel vreemd) want zij "hebben de gewoonte, de chartale geldvoorraad in de brandkasten der bankiers niet als echt geld te tellen." Waar deze gewoonte op gebaseerd is vindt prof. Pen niet nodig ons mede te delen. Zij is ons echter niet onbekend.

De bank moet namelijk altijd een bepaald bedrag gereed houden, dat hij dus niet kan beleggen, om het hoofd te bieden aan de opvorderingen, die nogal wisselvallig kunnen zijn. Dit bedrag gaat op en neer met de gestorte en opgenomen bedragen door de inleggers. Nu menen "de economen" dat het bedrag aan baar geld, het geld in de brandkasten van de bankiers, geen echt geld is, omdat het niet circuleert. Het geld der inleggers is in drieën in te delen. Ten eerste dat deel dat door de bank belegd wordt. Vervolgens een bedrag "in de brandkast" dat gereed wordt gehouden voor uitbetalingen, en 'n bedrag dat nooit "rust" maar steeds van de ene hand in de andere overgaat. Zo is er altijd een bedrag aan geld, baar of "chartaal geld", dat "rust" in de banken. Het is het geld dat direct nodig kan zijn bij een plotseling beroep op de bank. De gelden die zich dus voorheen, vóór de deposito-, giro- en spaarbanken, in de verstrooide zakken der inleggers bevonden, worden grotendeels belegd en kleindeels in "petto" gehouden.

Dit geld nu geen geld te noemen zou even dwaas zijn als goederen geen goederen te noemen, omdat zij in de pakhuizen liggen opgeslagen. Geld dat niet feitelijk in beweging is, is geld, is ruilmiddel in potentie, in mogelijkheid. Goederen die in dezelfde toestand verkeren, zijn behoeftenbevredigers, waren, ook in potentie. Voorraden goederen die aangeboden kunnen worden, zijn evenzeer prijsbepalend als voorraden geld in die toestand.

Wij kunnen met een gerust hart beweren dat de pogingen van "de economen" om het slinken en het uitzetten der geldcirculatie uit de geldcirculatie zelf te verklaren gefaald heeft. Niet in de banken, niet door credieten, niet door giraal geld ontstaat vermeerdering, en ontstaat überhaupt het geld, maar in en door de productie.

Wanneer de reeds eerder genoemde prof. Adolf Weber op blz. 405 van zijn "Volkswirtschafts Lehre" zegt, dat het betaalmiddel elastisch moet zijn en dat zich om de metaalkern een elastische gordel moet vormen (hetgeen hij Helferrich nazegt) dan blijkt uit deze metafoor... voor de praktijk niet veel, maar wél dat hij nog steeds vasthoudt aan de afhankelijkheid van het betaalmiddel van de "gouddekking", terwijl hij zelf voorbeelden geeft van papiergeld dat zonder metaaldekking zijn waarde behield, ja, er boven uit steeg. Indien zich een elastische gordel vormt, dan moet men aan de andere kant van het circulatie-proces aanvangen, daar waar de waren uit de productie in de circulatie overgaan, dáár ontstaat de "elastische gordel", het geld.

Als men bedenkt - en van dit feit kan ieder zonder economisch expert te zijn zich gemakkelijk overtuigen - dat de productie zich steeds vermeerdert, de stroom van goederen die ten verkoop wordt aangeboden steeds breder wordt, dan zal men even gemakkelijk begrijpen dat de geldstroom zich daarbij moet aanpassen. Zou ze dat niet, dan zouden er steeds meer waren worden aangeboden tegen steeds lagere prijzen. In de handel, of zoals de economen zeggen: op de markt, staan de aanbidders van geld = vragers van waren, tegenover de aanbieders van waren = vragers van geld. Deze fictieve markt - soms is hij niet fictief - is de plaats waar de prijsvorming plaats vindt overeenkomstig de verhouding tussen de maatschappelijke hoeveelheid goederen en geld. Men diene hierbij te bedenken, dat de voorraden goederen die niet ter markt gaan, evenals voorraden geld, evenzeer hun invloed op de prijzen doen gelden als de goederen en het geld dat werkelijk aangeboden wordt en gevraagd. Slinkende voorraden doen de prijzen stijgen, stijgende voorraden dalen. De prijs komt tot stand door de tegengestelde krachten die uitgaan van de bezitters van geld ter ene, en de bezitters van waren ter andere zijde, en die zoals spreekt elkaar opheffen. Wil de aanbieder van goederen zoveel mogelijk geld hebben, de aanbieder van geld zoveel mogelijk goederen. Wanneer nu de goederen sneller toenemen dan het geld, moeten de prijzen dalen. Dan kan de fabrikant de meerwaarde - op die manier althans - niet in geld omzetten.

(Wordt vervolgd)

D E T A X I - S T A K I N G E N I N

R O T T E R D A M E N A M S T E R D A M

(V e r v o l g e n s l o t)

TOEN DE OVB-bestuurder L e e n v a n O s op 7 april j.l. voor vijfhonderd stakende taxi-chauffeurs het woord voerde in het dakpaviljoen van het Rotterdamse Groothandelsgebouw, toen noemde hij die bijeenkomst "een historisch moment in de ontwikkeling van de Nederlandse arbeidersbeweging". Wat kan hem daartoe bewogen hebben? Aan het slot van onze eerste beschouwing, waar wij deze uitspraak reeds terloops citeerden, hebben wij de verklaring voor zijn woorden gezocht in het feit, dat daar in die zaal zowel OVB-leden als modern georganiseerden en leden van confessionele bonden onder zijn gehoor waren. Het is echter ook mogelijk, dat hem nog een andere gedachte door het hoofd speelde. Deze namelijk, dat de positie, waarin het O.V.B. en hij waren komen te verkeren, nadat de bestuurders der erkende bonden het strijdperk hadden verlaten, een soort van triomf betekende, een triomf van datgene, waar het O.V.B. en hij altoos voor hadden gestreden.

Zelfs als het wáár zou zijn, dan nog bestaat er geen enkele aanleiding om van een "historisch moment" te spreken. Wie het "groots" mocht vinden, dat daar in het Groothandelsgebouw arbeiders van diverse schakeringen broederlijk naast elkaar zaten met op het podium bestuurders van eveneens verschillende pluimage, die bedenke, dat in iedere "wilde" staking moderne-, katholieke-, christelijke- en ongeorganiseerde- of hoe dan ook georganiseerde arbeiders eendrachtig samenwerken en véél nauwer zelfs dan in de Rotterdamse taxi-staking het geval was.

Wie meent, dat het iets "groots" genoemd moet worden, dat het ditmaal nu eens de bonden waren, die de handen ineens sloegen - zij het dan na het "vertrek" van de bestuurders der officieel erkende organisaties -, wie meent, dat daar in Rotterdam gedurende één ogenblik iets werkelijkheid werd van het oude ideaal van de "vakbondseenheid", dat kort na de jongste wereldoorlog zo sterk leefde en dat ongetwijfeld ook Leen van Os c.s. bezield heeft, zowel in de dagen dat zij nog in de E.V.B. oude stijl zaten als in de dagen, dat het O.V.B. ontstond,.... die ziet volkomen over het hoofd, dat het zogenaamde ideaal van de vakbondseenheid al lang schipbreuk heeft geleden en gestrand is op de klippen van de harde realiteit.

Voor wie ogen heeft om te zien, is het al lang geen geheim meer, dat de z.g. vakbondseenheid iets totaal anders is dan a r b e i d e r s e e n h e i d, dat de arbeiderseenheid telkens en telkens weer bij een z e l f s t a n d i g optreden van het doet er niet toe wat voor werknemers wordt gesmeed en dat de vakbonden voor die arbeiderseenheid de grootste bedreiging vormen, óók wanneer die vakbonden eendrachtig samenwerken.

De ervaring leert, dat het niet zó is, dat de arbeiderseenheid de voorwaarde voor de strijd is. Het is omgekeerd: de strijd is de voorwaarde voor de arbeiderseenheid. Aangezien die strijd heden ten dage iets ánders betekent dan de strijd van de vakbeweging in het verleden, een ánder element vertegenwoordigt en heel ándere organisatieproblemen stelt, daarom kán die strijd niet door een vakorganisatie worden gestreden, óók niet door een vakorganisatie, die het parool van "de nieuwe strijd" in haar vaandel heeft geschreven. Want die nieuwe strijd is geen kwestie van principes of beginselen. Hij ontstaat uit de maatschappelijke verhoudingen, als gevolg van een maatschappelijke ontwikkeling, die de arbeiders en de bonden telkens weer opnieuw tegenover elkaar plaatst. Dat geldt evenzeer voor de

arbeiders en die bonden, die, wat men noemt "van goeden wille" zijn of hoge idealen koesteren.

Als Leen van Os inderdaad met de gedachte heeft gespeeld, dat wat daar in het Groothandelsgebouw geschiedde nu net precies datgene was, wat het O.V.B. altijd voor ogen heeft gezweefd, dan schijnt hij zich ten enenmale niet te realiseren, dat het O.V.B. bij zijn ontstaan iets gans anders voor ogen zweefde dan tegenwoordig, dat het O.V.B. - de vakbond, die zich van andere vakbonden wilde onderscheiden doordat hij "nieuwe strijd" voorstond - onder de druk der ontwikkeling als vakbond voortdurend meer op andere vakbonden ging lijken, voortdurend minder het accent op "nieuwe strijd" legde.

Groots is, als men dat woord gebruiken wil, dat in het moderne kapitalisme de arbeiders zélf handelend ten tonele verschijnen, zélf hun problemen oplossen, hun lot in eigen handen nemen als zij in strijd gaan. Dat is iets - inderdaad - van h i s t o r i s c h e betekenis. Maar dat is het slechts in abstracte zin, achteraf, bij analyse, omdat in de werkelijkheid het zelfstandig optreden van de arbeiders en van de arbeidersklasse e e n p r o c e s is, een rijpend proces, waarbij zuivere vormen zich nimmer voordoen, van terugval ook en achteruitgang sprake is en historische "momenten" nimmer kunnen worden vastgesteld door tijdgenoten of direct bij de ontwikkeling betrokkenen. Dacht u lezer dat de "historische momenten" der klassieke burgerlijke revolutie in Frankrijk door de zich in strijd bevindende derde stand als "historische momenten" waren gevoeld? En dacht u, dat het ons nu mogelijk ware "historische momenten" vast te stellen in de ontwikkeling van de zelfstandige arbeidersstrijd, die dé strijd is waar wij middenin verkeren?

Wat echter in ieder geval wél kan worden vastgesteld, dat is, dat de bijeenkomst van de Rotterdamse taxi-chauffeurs in het Rotterdamse Groothandelsgebouw tot de "historische momenten" in de hedendaagse ontwikkeling van de arbeidersstrijd n i e t kan worden gerekend. En dat wel hierom, omdat zij zelfs de schijn van een nieuwe strijd ontbeerde. Het was geen vergadering, waarin de chauffeurs beraadslaagden en beslisten, het was een vergadering, waarin de chauffeurs luiterden naar wat heren als Leen van Os, Paul Brehm en Cor Olman te vertellen hadden; het was een bijeenkomst, waarin Leen van Os woorden bezigde als... "in mijn positie, in mijn situatie als stakingsleider...", daarmee onderstrepde, dat hij de staking leidde, n i e t de arbeiders zelf.

Men vergelijkte met die vergadering in Rotterdam, men vergelijkte met deze hele taxi-staking, de strijd van de interlocale buschauffeurs uit het jaar 1960. Die hadden een stakingscomité gevormd van onder op, dat zoveel macht vertegenwoordigde, dat voor het eerst in de geschiedenis een Nederlandse regering bereidheid toonde, met een strijdcomité van "wilde" stakers te onderhandelen. Als men dan persé op zoek wil gaan naar "historische momenten", dát is er - mogelijk - een geweest. Maar in de taxi-staking, die uiteraard onze volle sympathie heeft, is er geen geweest. Het was wel een staking, waar de erkende bonden zich niet achter plaatsten, maar daarmee was het nog allesbehalve een stuk zelfstandige strijd. En het is juist haar betekenis, dat zij ons nog eens scherp in het bewustzijn heeft geprent, hoeveel typen en soorten van strijd er nog wel bestaan tussen het optreden der officiële vakbeweging enerzijds, de eigen strijd van de werkers anderzijds.

- o -

TOT DIEZELFDE conclusie komt men ook als men op de gebeurtenissen in Amsterdam let. Daar bevond zich niet het OVB aan het hoofd van de gebeurtenissen - al was ook deze organisatie wel bij de zaak betrokken - maar een actie-comité onder voorzitterschap van de vroegere C.P.N.-bestuurder Rinus Haks, een actie-comité, dat nou niet bepaald de trekken vertoonde, die eigen zijn aan een stakingscomité van de arbeiders zelf, ook al verdiende het dan, formeel beschouwd, die naam wellicht eerder dan de uit oppositionele vakbewegingsmannen bestaande stakingslei-

ding in Rotterdam.

Uit gebeurtenissen, die zich afspeelden bij de ingang van gebouw "De Brakke Grond" in de Nes, waar aan Rotterdamse taxi-chauffeurs de toegang tot een vergadering geweigerd, waar later beslist werd, dat van de 25 naar Amsterdam gekomen Rotterdammers slechts vijf naar binnen mochten, maar in géén geval Leen van Os, alsmede uit het feit, dat een aantal Amsterdamse taxi-chauffeurs tegen dat optreden van het actie-comité protesteerden, is wel gebleken, dat de organisatorische vorm van de taxi-stakingen de arbeiderseenheid in de weg gestaan heeft. Er is ook uit gebleken, dat de geestelijke achtergronden bij de leiding gevende organisaties en personen, de tegenstellingen tussen OVB (Leen van Os) en CPN (Rinus Haks) een belemmering vormden voor onderling contact, onderlinge samenwerking en solidariteit. En dat nu bevestigd dan nogmaals datgene, wat wij in deze beide, overigens zeer summiere, verhandelingen over de taxistakingen hebben trachten aan te tonen.

=====

ZONDER BLIKKEN OF BLOZEN.

NA WAT WIJ ZELF in dit nummer van "Daad en Geadchte" en in het voorafgaande meinummer over de taxi-stakingen geschreven hebben, is het interessant te vernemen hoe over die actie gedacht wordt door de vakbeweging. We troffen onderstaande korte beschouwing aan in "Richting", het orgaan van de Nederlandse Katholieke Bond van Vervoerspersoneel:

"Uit het verloop van het Rotterdamse taxi-conflict willen wij een tweetal conclusies trekken.

De eerste is deze, dat de werkgevers en met name de organisaties van werkgevers in dit taxi-overleg, onvoldoende hebben voorzien hoe ernstig de zaak lag. Het liep zo'n vaart niet vonden zij, en onze waarschuwingen werden in de wind geslagen.

Wij werden gedwongen de leden "nee" te verkopen op een punt waar wij materieel volledig de verlangens van de leden konden dekken.

De positie van de bonden werd ondermijnd doordat een staking de werkgevers wel tot andere gedachten kon brengen.

Niet alleen de staking heeft het pleit beslist, en dat is onze tweede conclusie. Het prestige dat wij als vakbonden hebben maakte het mogelijk dat het overleg kon worden voortgezet en dat b en w van Rotterdam bereid waren bemiddelend op te treden.

Dit prestige bij de werkgevers en bij de overheid is in de loop van tientallen jaren opgebouwd. Dankzij deze goodwill kon - staking of geen staking - door ons een belangrijke bijdrage worden geleverd aan de beëindiging van het conflict.

Het is echter ook zo dat dit soort stakingen het prestige van de bonden niet groter maakt. Integendeel, een staking als deze verzwakt de onderhandelingsmogelijkheid van de bonden. Met staken alleen komt geen resultaat tot stand.

De leden zullen ervan doordrongen moeten worden, dat overleg mogelijk moet blijven en dat zoals gezegd, dit soort stakingen deze mogelijkheid verkleint.

Voor iedereen, werkgevers en werknemers, valt een les te trekken uit het verloop van dit conflict.

Leergeld hebben we in elk geval allen betaald. De toekomst moet bewijzen of iedereen ook inderdaad iets heeft geleerd."

Wij hebben aan dit stukje commentaar in het katholieke vakbewegingsblad niet zo heel veel toe te voegen. Het spreekt, menen wij, wel voor zichzelf. Enkele van de veelzeggendste passages hebben wij onderstreept. Men ziet daar o.a. uit, dat de vakbeweging groot prestige geniet bij de werkgevers en bij de overheid. Iets nieuws is dat voor óns in geen geval. Maar het is interessant, dat men het hier zonder blikken of blozen erkent.